

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 4246
onderwerp Omgekeerd inzamelen

van het college van burgemeester en wethouders
datum 29 september 2020

Memo

In de vergadering van 11 november 2019 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht:

Onderzoek te doen naar het invoeren van omgekeerd inzamelen van Gouda en de uitkomsten in het 1e kwartaal van 2020 te presenteren aan de gemeenteraad.

In dit memo worden de resultaten van dit onderzoek uiteengezet.

Wat is omgekeerd inzamelen?

Het idee van omgekeerd inzamelen is afkomstig van ROVA, het afvalbedrijf van een aantal gemeenten in het midden en oosten van het land. Hierbij horen bijvoorbeeld steden als Zwolle en Amersfoort.

De basisprincipes van omgekeerd inzamelen zijn:

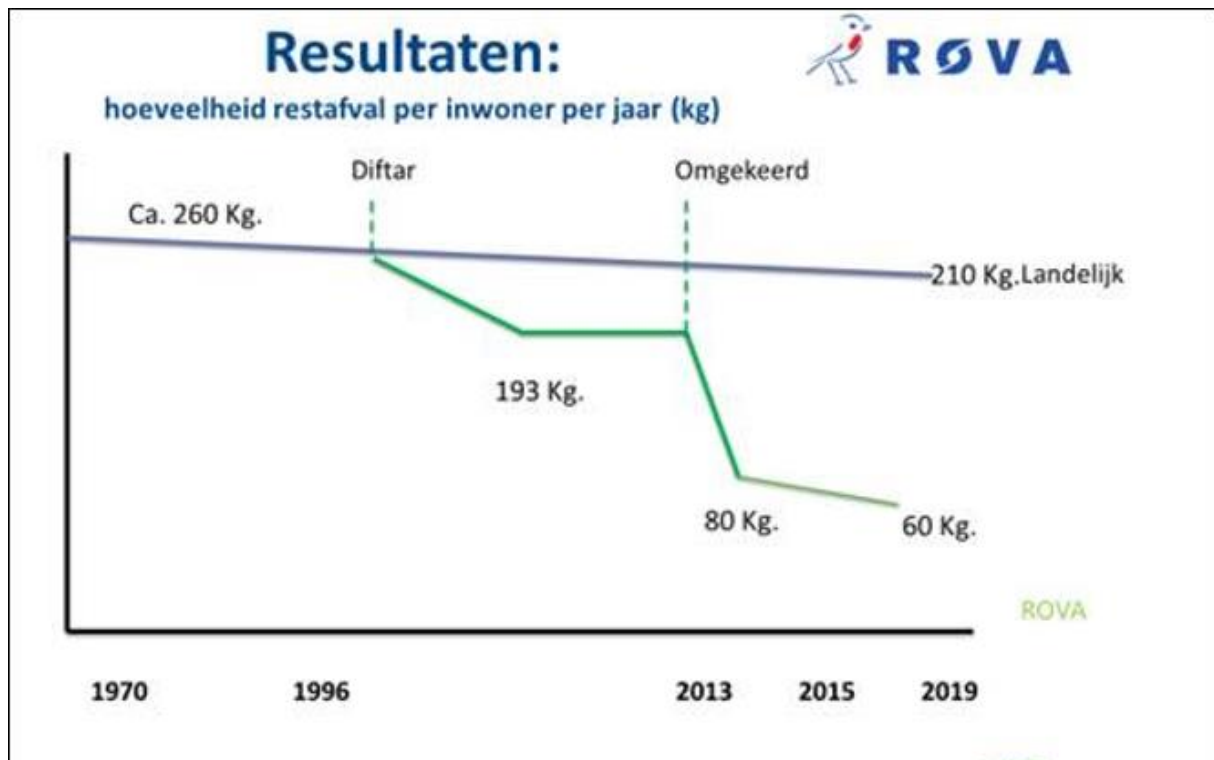
- het aan de bron scheiden van waardevolle grondstoffen;
- een hoge service op waardevolle grondstoffen (GFT, papier en kunststof) en een lagere service op (het laatste beetje) restafval;
- het belonen van gewenst gedrag in geld (lagere afvalstoffenheffing) en comfort;
- de burger bepaalt het succes;
- duurzamer maar niet duurder.

Vertaald naar maatregelen betekent dit het aan huis inzamelen van de waardevolle grondstoffen GFT, papier en PMD. Hiervoor staan de afvalcontainers dicht bij de woning.

Voor het aanbieden van restafval moeten bewoners meer moeite doen; hiervoor worden ondergrondse containers geplaatst waar bewoners hun kleine hoeveelheid restafval naar toe moeten brengen. Plaatsing van die ondergrondse container gebeurt niet meer aan de hand van loopafstanden, maar meer op basis van logische plekken, zoals bijvoorbeeld bij uitvalswegen aan de rand van de buurt of bij (buurt)supermarkten.

De huidige grijze container voor het restafval wordt dan gebruikt voor het aanbieden van PMD.

In de gemeenten waar ROVA omgekeerd inzamelen voor het eerst heeft ingevoerd, daalde de hoeveelheid restafval met gemiddeld 20%. Dat is dus nadat in een eerdere fase al een apart tarief voor restafval was ingevoerd.

Wat zou dit voor Gouda betekenen?

In 2019 is in Gouda 7.600.000 kg restafval ingezameld (104 kg per inwoner). Als we in Gouda met omgekeerd inzamelen hetzelfde resultaat weten te bereiken, zou de hoeveelheid restafval verder kunnen dalen naar ca 6.100.000 kg restafval. Daarmee zou de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar met ca 20 kunnen dalen. Of in een sterk stedelijke gemeente als Gouda hetzelfde resultaat kan worden bereikt, hangt ook van andere factoren af. Draagvlak onder bewoners is daarbij van groot belang. .

Behalve een beter scheidingsresultaat kan omgekeerd inzamelen nog een ander groot voordeel hebben. De inzameling van PMD met losse zakken is niet meer nodig, waardoor de PMD zakken uit het straatbeeld in Gouda kunnen verdwijnen. De zakkeninzameling leidt in de praktijk tot veel ergernis omdat een toenemend aantal bewoners de PMD zakken op alle dagen van de week buiten zet of aan de lantaarnpalen hangt. Omgekeerd inzamelen kan dus tot een schonere stad leiden.

Tot slot is – afhankelijk van het scheidingsresultaat – ook een kostenbesparing mogelijk. Hoewel de kosten van afvalverwerking over de hele linie stijgen en opbrengsten dalen, is het verbranden van restafval nog steeds verreweg de duurste vorm van afvalverwerking. In de bijlage is een prognose opgenomen van de kosten en baten van omgekeerd inzamelen op basis van 3 scenario's, te weten 10%, 20% of 30% minder restafval.

Uitgangspunten voor omgekeerd inzamelen in Gouda

Voor de berekening van deze scenario's is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- alle restafval inzamelen via ondergrondse restafvalcontainers*)
- gemiddeld 90 woningen per container
- voor de bepaling van de locatie is loopafstand geen criterium meer. Containers worden geplaatst op logische plekken (uitvalswegen van buurten, bij supermarkten)

*) Niet overal kan een ondergrondse container worden geplaatst. Op sommige locaties (bijvoorbeeld dijklichaam in Stolwijkersluis) is maatwerk of een uitzondering nodig. Dit kan extra kosten met zich meebrengen.

De service is vooral op waardevolle afvalstromen (secundaire grondstoffen) gericht. Door de service op restafval te verlagen, wordt afval scheiden verder gestimuleerd. Voor het aanbieden van restafval

is de loopafstand dan niet meer het belangrijkste criterium. Restafvalcontainers staan niet meer “op de hoek van elke straat maar nog wel in elke buurt. Bewoners moeten dan wel iets meer moeite doen om restafval aan te bieden. .

Inzameling gele restafvalzakken binnenstad

Dit geldt ook voor de binnenstad van Gouda. In een deel van de binnenstad wordt restafval nog met de betaalde gele afvalzak ingezameld. Als loopafstand minder belangrijk is, kan er ook voor worden gekozen restafval in de binnenstad alleen nog via de bestaande de ondergrondse afvalcontainers in te zamelen en dus niet meer met de gele afvalzakken. Dit leidt tot minder afval op straat en lagere inzamelkosten.

PMD: niet meer met zakken inzamelen

- inzameling via minicontainers bij laagbouw
- inzameling eens per twee weken
- inzameling via ondergrondse containers bij hoogbouw
- gemiddeld 60 aansluitingen per container
- loopafstand tot de container is maximaal 250 meter
- er worden geen gratis zakken voor PMD meer verstrekt.

Sinds 2017 wordt eens per week in gezameld. De inzamelfrequentie is toen bewust verhoogd omdat het aanbod van PMD sterk steeg en om bewoners die weinig of geen opslagruimte hebben te helpen. Minicontainers zijn een goed middel om PMD te bewaren. De inzamelfrequentie kan dan ook worden verlaagd naar eens per twee weken. Op de inzamelkosten kan daardoor jaarlijks € 120.000 (ca € 4 per huishouden) worden bespaard.

In 2010 is begonnen met apart inzamelen van plasticafval. Toen is gekozen voor de inzameling met doorzichtige zakken. Met die doorzichtige zakken was eenvoudig na te gaan of er andere dingen dan plastic in zaten. Om bewoners te stimuleren om plastic apart aan te bieden, is er toen voor gekozen om zakken voor plastic gratis beschikbaar te stellen. Als plastic/PMD alleen nog via ondergrondse of minicontainers aangeboden kan worden, zou er ook voor gekozen kunnen worden om geen gratis zakken voor PMD meer beschikbaar te stellen. Daarmee kan jaarlijks € 150.000 (ca € 5 per huishouden) worden bespaard.

Ook in en rond kernwinkelgebied binnenstad stoppen met inzameling PMD in zakken

PMD zakken worden op dit moment bijna overal in Gouda dagelijks op straat gezet of opgehangen. Met name in het kernwinkelgebied is het daarom van groot belang dat de inzameling van PMD met zakken wordt beëindigd. Ook hier worden dagelijks zakken op straat aangeboden, terwijl PMD maar op één dag per week wordt ingezameld. Er wordt veel extra inzet gepleegd om die zaken zakken dagelijks te verwijderen. Alleen met die extra inzet kan aan de gewenste beeldkwaliteit van dit gebied worden voldaan. Alle reden dus om ook daar niet meer met zakken in te zamelen.

Minicontainers zijn echter geen geschikt inzamelmiddel in de binnenstad. De straten zijn te smal om de containers op de inzameldag te kunnen plaatsen. Bovendien hebben niet alle woningen een achteringang. Daardoor is de kans reëel dat minicontainers op de openbare weg blijven staan. Tegelijkertijd is het in deze straten ook niet mogelijk om extra (ondergrondse) containers voor PMD te plaatsen.

Stoppen met zakkeninzameling betekent voor inwoners van de binnenstad dan ook dat zij hun PMD niet meer voor de deur kunnen aanbieden, maar dat ze dit naar ondergrondse containers moeten gaan brengen. De afstand naar die containers is soms meer dan 300 meter.

Toelichting financieel

Voor het inzichtelijk maken van de financiële impact van omgekeerd inzamelen is enerzijds gesteund op aangeleverde ramingen door Cyclus anderzijds op eigen ervaringscijfers.

In het navolgende financiële plaatje is onderscheid gemaakt in investeringen, incidentele (eenmalige) kosten en structurele kosten, waarbij de drie eerder genoemde scenario's uitgewerkt zijn. Voor de volledigheid wordt gemeld dat eventuele maatwerkoplossingen en eventueel aanvullende communicatie-/projectkosten om het gedrag van inwoners omtrent afvalscheiding te verbeteren niet in dit financiële plaatje zijn meegenomen.

Item	Investering	Exploitatie			
		Incidenteel	Structureel		
			Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Restafval	240	55	-199	-291	-388
Plaatsing/onderhoud van ondergrondse restafvalcontainers	240	4	28	28	28
Maatwerkoplossing i.p.v. ondergrondse restafvalcontainers					
Omruilen minicontainers		51			
Lagere service op restafval (inzamelkosten)			-118	-118	-118
Effect op de hoeveelheid restafval (verwerkingskosten)			-90	-182	-279
Afstappen van de Goudse betaalde zak voor restafval			-19	-19	-19
GFT/Bio	-	-	51	64	77
Hogere service op waardevolle grondstoffen (inzamelkosten)			36	36	36
Effect op de hoeveelheid waardevolle grondstoffen (verwerkingskosten)			15	27	41
PMD	1.032	188	-198	-187	-176
Laagbouw via minicontainers					
Ondergrondse containers bij hoogbouw	1.032	16	69	69	69
Geen gratis PMD-zakken meer verstrekken			-157	-157	-157
Omruilen minicontainers		172			
Hogere service op waardevolle grondstoffen (inzamelkosten)			-120	-120	-120
Effect op de hoeveelheid waardevolle grondstoffen (verwerkingskosten)			10	21	32
Papier	-	-	-5	-22	-39
Hogere service op waardevolle grondstoffen (inzamelkosten) (1x p 2 wkn)			7	7	7
Effect op de hoeveelheid waardevolle grondstoffen (verwerkingskosten)			-12	-29	-46
Algemeen	-	83	-	-	-
Kosten communicatie/opvoeding inwoners		18			
Kosten projectbegeleiding		65			
Totalen	1.272	326	-351	-436	-525
Per huishouden	38,55	9,87	-10,64	-13,22	-15,92

Bovenstaand financieel plaatje laat voor elk van de doorgerekende scenario's een positief resultaat zien. Op grond hiervan mag worden verwacht dat omgekeerd inzamelen voor gemeente Gouda g financieel een positief zal hebben.

Kanttekeningen

Minder kwaliteit.

Praktijk in andere gemeenten laat zien in dat inzameling via containers (ondergronds of minicontainers) een grotere kans op vervuiling met restafval oplevert. Controle op verkeerd aangeboden afval is lastiger. Dat kan tot afkeur bij de verwerker leiden en lagere opbrengsten.

Bron- of nascheiding

In dit onderzoek is er van uitgegaan dat Gouda ook in de toekomst voor bronscheiding kiest. Het college heeft zich steeds op het standpunt gesteld, nascheiding (van PMD) niet uitgesloten is. Het college blijft de ontwikkelingen op het gebied van nascheiding volgen. Nu investeren in omgekeerd inzamelen houdt wel het risico in dat er bij een overstap op nascheiding kapitaalvernietiging gaat plaatsvinden.

Inwoners met lichamelijk beperkingen

Vermindering van de service op restafval heeft ook gevolgen voor inwoners die slecht ter been zijn. Diezelfde mensen hebben het soms ook moeilijk om andere afvalstromen aan te bieden. Het college onderzoekt of er voorzieningen getroffen kunnen worden om inwoners met lichamelijke beperkingen hierbij te ondersteunen.

Conclusie

Een eerste onderzoek wijst uit dat omgekeerd inzamelen kan leiden tot

- een hoger scheidingspercentage
- een schoner straatbeeld en
- lagere kosten (of afhankelijke van de afvalmarkt minder snel stijgende kosten)

Op grond hiervan overweegt het college om omgekeerd inzamelen in Gouda te gaan invoeren. Van belang is echter wel dat dit gebeurt met voldoende draagvlak onder bewoners.

Het college wil daarom starten met een brede enquête onder de inwoners van Gouda. Aan de hand van de uitkomsten van die enquête en nadere uitwerking van de financiële paragraaf komt het college na de zomer van 2021 met een voorstel aan de raad.